

institute of animal breeding and geneticists this genetic material is saved. The genotypes particularities on immune-genetic marker and genes polymorphism of quantitative sign is revealed.

Genetic markers, simental breed, genetic resources.

УДК 658.7.031.5:597.146.

С. В. РЕКРУТ, В. М. ПАВЛІЩЕНКО

Институт рибного господарства НААН

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ РОЗРАХУНКУ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ЦІН НА СТАТЕВІ ПРОДУКТИ ЕЛІТНИХ ПЛІДНИКІВ РИБ

Аргументовано доцільність встановлення цін на статеві продукти риб для активізації тиражування елітного генофонду об'єктів аквакультури.

Риби, селекція, елітний фонд, статеві продукти, цінова політика, методологічні підходи, тиражування

Рациональна рибогосподарська експлуатація водних об'єктів України потребує науково обґрунтованих принципів, які повинні врахувати як сучасний стан, так і прогнозні оцінки динаміки іхтіофауни. Керування складом іхтіофауни слід проводити на основі селекційних розробок.

З метою вдосконалення рибогосподарської діяльності при експлуатації водних ресурсів нашої країни слід взяти за основу наявні 45 державних суб'єктів селекційно-племінної справи з рибництва і більш раціонально використати запаси статевих продуктів, в які вкладені державні кошти [1].

© С. В. Рекрут, В. М. Павліщенко, 2011

Розведення і генетика тварин. 2011. № 45

Аналіз діяльності даних господарств свідчить, що на результативність їхньої роботи впливають як біологічні, так і організаційні аспекти. Одним із суттєвих методологічних напрямків наукових досліджень з питань селекції, генетики та біотехнології у рибництві є розробка цінової політики на ставеві продукти риб для активізації тиражування елітного генофонду об'єктів аквакультури.

Цінова політика суб'єктів аквакультури. Традиційно експлуатація маточних стад риб полягає в одержанні та реалізації личинок, цьогорічок або річняків риб, ремонтного матеріалу. При цьому часто залишається частина стада плідників, яких господарства не використовують через відсутність попередніх замовлень на личинок, або через відсутність виробничих можливостей. Таким чином, потужності даних господарств використовуються недостатньо.

Відомо, що завжди є господарства, які б охоче купили охолоджені молоки плідників або ікру (або запліднену) для покращання генофонду власних культивованих риб. Такий метод значно раціональніший для господарств у зв'язку з тим, що вони не витрачають кошти на живорибний транспорт для перевезення рибопосадкового матеріалу і на утримання плідників великої кількості (їхню годівлю, охорону, профілактичні заходи).

Господарства можуть раціональніше використовувати наявне власне стадо для одержання гетерогенної структури порід, різних кросів та гібридизації риб. Для товарних господарств це досить зручний спосіб підвищення рибопродуктивності своїх водних угідь. Неконтрольоване перевезення рибопосадкового та ремонтного матеріалу між господарствами України може призвести до значного погіршення іхтіопатологічної ситуації. Таким чином, треба розробляти нові моделі господарювання в селекційно-племінних господарствах. У перспективі слід очікувати зниження попиту на закупівлю традиційної продукції існуючих селекційно-племінних господарств, тому виробництво рибопосадкового матеріалу треба залишити в такій кількості, яка буде найбільш достатньою для забезпечення рибо-

посадковим матеріалом навколишніх товарних господарств. Не виключено, що структура та виробничий цикл даних господарств дещо зміниться. Виникає потреба у формуванні інформаційної системи селекції риб для визначення ситуації і подальшої корекції генетичного потенціалу. Щоб запрацювала така схема, необхідна відповідна матеріальна зацікавленість. Доцільно встановити реально обґрунтовану ціну на статеві продукти основних об'єктів аквакультури для активізації їхнього тиражування, а організаційні питання слід поставити перед відповідними структурами.

Які ж представники іхтіофауни внутрішніх водойм роблять найбільший внесок у продовольчий кошик держави?

Встановлено, що у структурі видового складу вирощеної і виловленої товарної риби 44-х проаналізованих рибних господарств України, – 51,1 % займають рослиноїдні види риб. Близько 41 % припадає на коропа і лише 7,9 % на інші види риб [2]. Авторами статті відмічена тенденція 33 % господарств об'єднання «Укррибгосп» до збитковості, близько 36 % серед них – малопродуктивні. Які ж шляхи подолання цих негативних тенденцій на підприємствах рибогосподарського комплексу? Відомо, що головна мета діяльності кожного господарства – забезпечення його прибутковості. Шляхи реалізації цієї мети обмежуються витратами виробництва та попитом на його продукцію.

Відповідно до положень Закону України «Про загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України на період до 2010 року» загальні потреби України в рибопосадковому матеріалі становлять близько 1000 млн екз. щороку [3]. Такий об'єм замовлення можуть забезпечити, на думку фахівців, 25 регіональних племінних заводів України, а 20 селекційно-племінних господарств, які сьогодні працюють, можуть виконувати додаткову функцію з реалізації статевих продуктів для господарств-споживачів.

З формуванням спеціалізованих кріобанків молок риб для збереження та розширеного відтворення локальних і зника-

ючих типів, форм та масивів основних об'єктів рибиництва, обов'язково виникне питання ціни на реалізацію статевих продуктів.

Слід також уточнити вартість статевих продуктів, які доцільно завозити для проведення «освіження крові» генетичним матеріалом із материнських водойм із перспективою створення гетерогенних стад особливо для рослиноїдних риб далекосхідного комплексу.

Аналізуючи споживання риби населенням країни, спеціалісти встановили, що найбільший попит існує на коропа, форель, білого та строкатого товстолобиків, білого амура, веслоноса, каналного сома, ленського осетра, стерляді, буфало, що і визначає розвиток системи формування племінного матеріалу.

Відомо, що основну роль у селекційно-племінній роботі в рибистві України відіграють спеціалізований селекційно-генетичний центр, племінні заводи і племінні репродуктори з відповідною підтримкою за рахунок державного бюджету, що здійснює Державний комітет рибного господарства. Кожен з них має свою специфіку у відповідності до екологічних умов, наявності матеріальних і трудових ресурсів, що впливає на кінцеву собівартість їхньої продукції.

Рекомендовані ціни на статеві продукти основних об'єктів аквакультури. На основі зібраних матеріалів із використанням відповідних методик нами проведений попередній розрахунок сучасної рекомендованої ціни на статеві продукти згідно із класифікаційними групами представників іхтіофауни.

При цьому ми керувались тим, що на ринку України (станом на 2009 р.) вже склалась договірна ціна однієї заплідненої ікринки форелі – від 8 до 10 коп. Вартість одного мл молок ще не визначена і її слід вирахувати. Відомо, що в Росії ціна 1 000 000 заплідненої ікри форелі – 8 тис. доларів. Тобто, ціна однієї ікринки: 0,8 центів.

Вартість однієї заплідненої ікринки муксуна у цьому році в Росії досягала 0,16 центів. Про вартість молок інформація відсутня, тобто має статус договірної.

Реалізаційна ціна 1 кг заплідненої ікри ленського осетра — в межах 2 тис. дол. (17 тис грн за курсом 2009 р.). Відомо, що в 1 кг близько 40 000 ікринок. Ціна однієї ікринки при цьому: $1\,700\,000 \text{ коп.} : 40\,000 = 43 \text{ коп.}$

Запропонована нами методика визначення ціни на ікру та молоки основних об'єктів аквакультури України має досить спрощену форму і ґрунтується на реалізаційній ціні 1 млн екз. личинок господарств (порід коропа, рослиноїдних риб дельтосхідного комплексу) за 2009 р., яка складала від 2500 до 4 500 грн у відповідності до рибоводних зон. В дану ціну була закладена заробітна плата спеціалістів, вартість електроенергії, гіпофізу, хімічних препаратів, витрати на утримання та формування племінного стада риб тощо. Якщо використовувати спрощені розрахунки і виключити з вартості личинок витрати на проведення інкубації, підрощування личинок, зарплати спеціалістів, то вартість однієї ікринки коропа та рослиноїдних риб наближається до 0,25 коп.:

$$250000 \text{ коп.} : 1000000 = 0,25 \text{ коп.}$$

При виключенні інкубаційних витрат, ціна однієї ікринки знаходиться в межах 0,20 коп.

Вартість 1 мл молок плідника коропа може буде розрахована у відповідності до витрат на вирощування плідників. Наприклад, вартість плідника — від 150 грн. В середньому від 1 плідника можна отримати в рік близько 20 мл молок, тобто 150 грн. : 20 = 7,5 грн. — це і є рекомендована вартість одного мл молок.

При проведенні інкубаційної кампанії господарства використовують в середньому 15 самок коропа різного генезису. Для запліднення ікри цих самок потрібно 15 самців із об'ємом молок не менше 10 мл кожний. Таким чином, для проведення вказаних робіт необхідно $10 \text{ мл} \times 15 \text{ самців} = 150 \text{ мл}$ молок.

Отже, замовлення буде на суму 1125 грн ($7,5 \text{ грн} \times 150 \text{ мл} = 1125 \text{ грн}$).

Проте ці витрати значно менші, ніж у варіанті, коли господарство утримує власне стадо самців риб.

Аналогічний приклад стосується і статевих продуктів рослиноїдних риб дельтосхідного комплексу.

Особливої уваги цінова політика набуває при розведенні декоративного коропа кої. Із власного досвіду авторів статті: колекційний матеріал статевих продуктів досягає вартості до 100 грн. за одну запліднену ікринку і 100 грн за один мл молок залежно від колекційної цінності.

Питання визначення ціни на статеві продукти культивованих риб, назріло і потребує обговорення спеціалістів для створення відповідних методичних рекомендацій.

Таким чином, для подолання негативних тенденцій на підприємствах рибогосподарського комплексу слід широко запровадити новий вид послуг: торгівля статевими продуктами риб. Контроль за статусом даного матеріалу слід вести за допомогою видачі ліцензії, в якій буде враховано ступінь селекційного матеріалу (еліта, 1 клас, 2 клас).

Висновки. 1. Сучасні ринкові вимоги потребують удосконалення підходів щодо організації діяльності селекційно-плеємних господарств України і для забезпечення їхньої прибутковості слід запропонувати додаткові послуги — реалізацію статевих продуктів плеємних риб.

2. Збільшення плеємного матеріалу в товарних господарствах підвищить обсяги виробництва та прибутковості господарювання.

3. Питання рекомендованих цін на ікру і молоки риб знаходиться на стадії обговорення, проте його запровадження допоможе у подальшому розвитку організації виробництва.

1. Бех, В. В. Проблеми селекційно-плеємної роботи в рибництві України / В. В. Бех. // Рибогосподарська наука України. — 2008. — № 1. — С. 27–29.

2. Смирнюк, Н. І. Ефективність методів ведення господарської діяльності у ЗАТ «Одесарибгосп» / Н. І. Смирнюк, П. П. Дмитрук, Н. О. Марценюк // Рибогосподарська наука. — 2008. — № 1. — С. 80–85.

3. Закон України «Про Загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України на період до 2010 року» від 19 лютого 2004 р., №1516–15.

О ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ РАСЧЕТА И УСТАНОВЛЕНИЯ ЦЕН НА ПОЛОВЫЕ ПРОДУКТЫ ЭЛИТНЫХ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ РЫБ. Рекрут С. В. , Павлищенко В. М.

Аргументирована целесообразность установления цен на половые продукты рыб для активизации тиражирования элитного генофонда объектов аквакультуры.

Рыбы, селекция, элитный фонд, половые продукты, ценовая политика, методологические подходы, тиражирование

ABOUTEXPEDIENCEOFCALCULATIONANDESTABLISHMENT OF PRICES ON SEXUAL PRODUCTS OF ELITE PRODUCERS OF PISCES. Rekrut P., Pavlischenko V.

Expedience of establishment of prices is argued on the sexual products of finfishess for activation of circulating of elite gene pool of objects of aquiculture.

Pisces, selection, elite fund, sexual products, price policy, methodological approaches, circulating

УДК 636.4082.454:591.463.1:637.14

С. О. СІДАШОВА

Лабораторія біотехнології відтворення тварин, (Донецька обл. м. Красногорівка)

СТЕРИЛІЗОВАНЕ МОЛОКО ЯК РОЗРІДЖУВАЧ СПЕРМИ КНУРІВ

Наведені результати досліджень з використання стерилізованого молока в герметичній упаковці довготривалого зберігання як розріджувача еякулятів кнурів. Досліджено зв'язок між показниками виживаності спермій в УВТ – обробленому молоці при різній температурі in vitro та рівнем заплідненості свиноматок.

Кнур, сперма, середовище, стерилізоване молоко, терморезистентність, свиноматка, заплідненість

© С. О. Сідашова, 2011

Розведення і генетика тварин. 2011. № 45